

Še ena izgubljena sezona za konopljarje

Pišemo pravilnike, ki jih nihče ne bo upošteval

Darja Zemljč

Industrijska konoplja je že tisočletja ena najbolj uporabnih industrijskih rastlin bodisi za prehrano, kozmetiko, zdravljenje ali tekstil in gradbeništvo. Razvoj izdelkov iz nje je v zadnjem obdobju tako hiter, da mu težko sledijo celo profesionalci, po svetu pa je zato ponovno vzcvetela njena pridelava. V članicah EU je v letu 2019 uspevala na 56.196 ha, evropski trg z izdelki iz konoplje pa je bil v istem letu ocenjen na 900 milijonov evrov. Svoj del kolača od tega bi si lahko, tako kot njihovi kolegi v drugih državah, odrezali tudi slovenski kmetje, saj pridelava konoplje za nepsihotropni izvleček CBD za različne izdelke omogoča zaslužek 200.000 evrov po hektarju! Vendar jim je v Sloveniji to možnost odvzeta, saj je industrijska konoplja za naše zakonodajalce še vedno prepovedana droga, zato je njena pridelava in predelava v pristojnosti kar treh ministrstev.

Že dobri dve leti je status quo tudi pri spremembi dveh ključnih pravilnikov – o pogojih za pridelavo konoplje in maka in sprejem pravilnika o trženju razmnoževalnega materiala sadik navadne konoplje, razen semena. Predlagatelj obeh je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, vendar pa ju mora potrditi še Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za notranje zadeve. Predloga teh dveh pravilnikov sta napisana mimo gospodarstva in pridelovalcev, opozorijo naši sogovorniki iz Zadruga Konopko in dr. Borut Gosar, pridelovalec konoplje in izdelkov s CBD iz Vodice pri Ljubljani, zato so oboji nanju že oddali številne pripombe.

PRIDELAVA V EU RASTE, PRI NAS PADA

V Sloveniji je bila zadnja velika javna razprava o pridelavi industrijske konoplje pred dvema letoma, saj je januarja 2019 Evropska komisija v katalogu Novel Food vse izdelke z izvlečki iz industrijske konoplje (CBD) opredelila kot nova živila, za katera je pred trženjem potrebna odobritev. Države EU se na nove regulatorne izzive odzivajo različno, denimo z moratorijem, z milejšimi ukrepi za domačo industrijo, slovenska oblast je med najbolj »zavzetimi« v napačno smer, saj prepoveduje prodajo naravnih CBD-ekstraktov, hkrati pa so dovoljeni izdelki s sintetičnim CBD-jem, je takrat opozoril dr. Gosar tudi v okviru Icanna – Mednarodnega inštituta za kanabinoide. Prav ta razprava je spodbudila 14 največjih slovenskih proizvajalcev izdelkov iz konoplje k povezavi v gospodarsko interesno združenje Cannagiz.

Član le-tega je tudi Zadruga Konopko s 160 člani, ki predstavlja z 100 ha tretjino slovenske pridelave, letošnji obseg pa bo spet nekoliko večji, okrog 500 ha, ocenjuje predsednik Konopko David Geršak, ki vodi odkup, predelavo in prodajo v okviru zadruga. Konoplje odkupujejo od različnih pridelovalcev, ne le kmetov, skrbijo pa tudi za izobraževanje, letos izvaja projekt o konoplji skupaj s KGZS za kmetijske svetovlasce. Po letošnji anketi je povprečna velikost površine s konopljo pri njihovih pridelovalcih hektar, od tega četrtina v ekološki pridelavi, od njih odkupujejo v glavnem semena in so edina večja organizirana skupina pridelovalcev konoplje v državi. »Slovenija je zelo specifična, saj pridelava industrijske konoplje v Evropi eksponentno narašča, pri nas pa je padla pri identičnih zakonodajnih evropskih okvirih. Samo štiri največja slovenska podjetja, ki se ukvarjajo s trženjem izdelkov iz industrijske konoplje, so imela že v letu 2018 20 milijonov evrov letnega prometa, kar je več kot prinaša prodaja medu vseh 10.000 slovenskih čebelarjev. Naša zadruga ustvari letno 100.000 evrov in ima dva zaposlena, ampak nacionalne zakonodaje se razlikujejo in naša država še vedno ni prepoznala potenciala, ki ga konoplja ponuja, pravi Geršak.

»Zastareli slovenski zakonodajni okvir umešča tudi industrijsko konopljo med prepovedane droge, zato zahteva zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami v 9. členu, da jo je mogoče pridelovati samo na podlagi dovoljenja, ki ga izda kmetijsko ministrstvo,« vskoči s pojasnilom Urška Orehek, strokovna sodelavka pri Konopku. »Sprememba tega člena bi lahko bila zelo preprosta – industrijska konoplja z nižjo vsebnostjo THC, do 0,5 %, naj se obravnava kot vse druge poljščine, tako imajo urejene tudi druge države, na primer Avstrija pa Italija, kjer tolerirajo v industrijski konoplji do 0,6 % THC.«

Druga glavna zahteva slovenskih konopljarjev pa je dovoljena setev in pridelava konoplje izven sedaj izključno dovoljene EU sortne liste, ker so te sorte z 0,2 % THC nedonosne. Sorte industrijske konoplje z 0,4 % THC imajo bolj kakovostna vlakna ter 70–100 % višji hektarski donos semena in nepsihoaktivnih kanabinoidov (CBD, CBG, CBC, CBN). Takšni so pač naravni zakoni žlahtnenja konoplje. Žlahtnitelj se lažje osredotoči na žlahtnenje določenih lastnosti konoplje (na količino semena ali na kakovost vlaken ali na vsebnost nepsihoaktivnih kanabinoidov...), v kolikor mu ni kar naprej potrebno zniževati vsebnosti THC-ja pod 0,2 %. Zato so nekatere države (Italija, Avstrija, Poljska, Švica, Kanada, ZDA...) toliko bolj konkurenčne s pridelavo konoplje v primerjavi s Slovenijo, kjer pridelamo povprečno 600 do 800 kg semena/ha, v ZDA pa najmanj 1200 kg/ha.

MNENJA PRIDELVALCEV O ZAKONIH OBROBNA

»Pri nas uradno sort, ki niso na EU sortni listi, ni mogoče kupiti, a ljudje se vedno znajdejo. Konopko je ena od štirih podjetij, registrirano za prodajo semena francoskih, madžarskih, italijanskih in finskih sort. Semena so iz uvoza in zelo draga, od 10 do 15 evrov/kg, za ha je potrebnih 25 do 30 kg, pridelo-

Urška Orehek in David Geršak iz Zadruga Konopko

Dr. Borut Gosar

valci pa morajo kupiti certificirano seme. Tukaj je priložnost, da bi naredili preboj s semeni naših avtohtonih sort. Bistvo pa je, da lahko s selekcijo rastlin z vsebnostjo THC-ja nad 0,2 % bistveno lažje kontroliraš kakovost in količino pridelka. Naši pridelovalci so omejeni tudi v dolžini sezone, ker morajo oddati prijavo za pridelek do 10. maja. Če bi prijavo lahko oddal do jeseni, bi se za pridelavo konopljar lahko odločil tudi kasneje. Od MKGP že od 2019 zahtevamo, naj nas vključijo v razpravo. Na našo pobudo nam je uspelo priti na sestanek z MKGP samo v letu 2019. Letos pa smo dali pripombe na osnutek predloga pravilnika o trženju razmnoževalnega materiala in sadik navadne konoplje kot strokovna javnost,« se poteguje za konopljarje Geršak.

»Dejstvo je, da smo že leta 2019 poskušali, da bi se stvari uredile pred setvijo in so sedaj zamujene že tri pridelovalne sezone. Hočemo samo, da bi se vsebnost THC postavila na razumno mejo, vsaj 0,5 % ali 0,6 %, kot jo tolerirajo v Italiji, kar je še vedno tako nizko, da z vidika škodljivosti zdravju ni omembe vredno,« je prepričana Urška Orehek.

KUPLJENO SEME NAMESTO NA NJIVE V SMETI

Kako izgledajo stvari zato v realnosti, nam je pojasnil dr. Borut Gosar iz Sela pri Vodicih, kjer je prevzel družinsko kmetijo od staršev. Po doktoratu iz ameriškega slamnika na Biotehniški fakulteti pa je kmetijo preusmeril in zašel še v podjetniške vode. Z izdelki iz ameriškega slamnika in konoplje ustvari letno 100.000 evrov prometa. Sam pridelava 300 do 500 kg konoplje letno in je obenem avtor številnih člankov in predlogov, s katerimi pristojna ministrstva zadnja leta opozarja na nesmisle v pravilnikih, vključno s tistimi v predlogu pravilnika o trženju razmnoževalnega materiala in sadik konoplje, razen semena, ki čaka na usklajevanje vseh treh odgovornih ministrstev.

»To, kar loči industrijsko od »vroče« konoplje, je vsebnost THC, ki je v javni razpravi vedno omenjena le kot negativna droga, manj pa je izpostavljeno, da je pridelek v sorazmerju z vsebnostjo THC, ki ga proizvaja rastlina. Več kot je THC-ja v industrijski konoplji, višji je tudi hektarski donos in kvaliteta pridelka (seme, nepsihoaktivni kanabinoidi, vlakna).

V Sloveniji dovoljene sorte iz EU sortne liste so nekonkurenčne, zato smo predlagali, da naj se v pravilniku o pogojih za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje in maka vključijo tudi »sorte« izven EU sortne liste ter da lahko posamezni pridelovalec pridelava industrijsko konopljo vegetativno ali generativno s potaknjenci ali iz semena iz lastnega razmnoževalnega materiala. V tem primeru še vedno lahko inšpekcija vzorči rastline na vsebnost THC-ja pred žetvijo. Podobno imajo urejeno v Avstriji. Stvari v praksi so namreč bistveno drugačne kot v pravilnikih.»

»Mnogo pridelovalcev kupi certificirano seme, ga zavržejo in sadijo bolj primerne in konkurenčne »sorte« industrijske konoplje. Sedaj že vsi vemo, da je polovica vse konoplje na poljih pridelane iz potaknjencev ali feminiziranega semena izven sortne liste EU. Ta odstotek raste vsako leto. Težava slovenskih konopljarjev je namreč, da s sajenjem konoplje iz EU sortne liste niso konkurenčni na svetovnem trgu,« meni dr. Gosar.

»Če bi bil vključen naš predlagan člen, bi pravilnik dobil svoj pomen in se bo v praksi uporabljal na način, kot je napisan. Najslabše je napisati pravilnik, pri katerem že vnaprej vemo, da v praksi ne bo deloval. Vsi bi se delali, da tega ne vemo, čeprav bi vsi vedeli, da vsi vse vemo. Iz predlaganega pravilnika o trženju razmnoževalnega materiala in sadik navadne konoplje je razvidno, da takšnih sadik industrijske konoplje ne bo nihče prideloval, saj Ministrstvo za zdravje ne bo odobrilo gojenja konkurenčnih sort,« je prepričan dr. Gosar in razloži: »Pravzaprav je odločitev Slovenije zelo preprosta. Odločiti se moramo samo, ali želimo industrijsko konopljo v Sloveniji pridelovati ali le uvažati proizvode iz industrijske konoplje. Na slovenskem trgu s CBD vlada nekakšno »tiho toleriranje«. Med 50 in 100 pridelovalcev in proizvajalcev izdelkov iz konoplje je dobilo leta 2019 odločbo, da morajo prenehati z dejavnostjo zaradi evropske direktive, a nihče ni plačal kazni, ker je konopljarjski ceh uporabil politični pritisk. In tega bodo, če ne bo mogoče stvari urejati po normalni poti, uporabljali tudi v bodoče.

5100M
JOHN DEERE

TRAKTORJI NA ZALOGI

JOHN DEERE

5100R
JOHN DEERE

BREZ
KOMPROMISOV

SUPER CENE!

IZBERI SVOJEGA

- Šasija – modularne zgradbe, večja teža traktorja v sprednjem delu
- Zanesljivost
- Enostavno vzdrževanje in dostop do točk pregledovanja
- Največji motor v svojem razredu prostornine 4.5 L
- Elektro inverter z polovičkami v osnovi
- Nizki stroški vzdrževanja

- Udobje in moč v kompaktni izvedbi
- Najmanjši polmer obračanja – samo 3,75m*
- AutoClutch – Avtomatska sklopka
- ILS – Neodvisno vzmetenje prednje preme
- Izredno močan in zmogljiv hidravlični sistem 117 l/min
- Vzmetenje kabine
- Samo dizel - dodatki niso potrebni
- TPM – Sistem za povečanje moči za 10 KM
- Primeren za vsa dela na kmetiji

SLOGA

Kmetijsko gozdarska zadruga z.o.o.

KTC Šenčur, Kranjska cesta 35, 4208 Šenčur

04/25 19 760

www.sloga.si